

Mario Gaviria (Cortes, Navarra, 1938) és un dels sociòlegs més reputats de l'estat, a més d'una referència indiscutible dins el món de l'ecologisme. Premi nacional de medi ambient d'Espanya el 2005, Gaviria s'ha embarcat en tota mena de causes possibles i impossibles. La darrera és, per estrany que sembli, ajudar l'ajuntament a rentar la cara a Benidorm.

“Benidorm simbolitza la quarta pota de l'estat del benestar”

Què fa un sociòleg com vostè en un lloc com aquest?

—Treballar, perquè jo sóc un addicte al treball. Feia més de trenta anys que me'n vaig anar de Benidorm, després vaig continuar venint de tant en tant i em van cridar inesperadament. Havia de vindre per poc de temps però al remat porto ja vuit mesos vivint en un hotel de jubilats, la qual cosa és prou surrealista perquè allí la gent s'ho passa fantàstic ballant, cardant, i l'únic que treballa sóc jo, que estic jubilat. Per tant, com a jubilat, faig el ridícul.

—**També podria ballar i cardar i després treballar.**

—Una cosa és vindre com a jubilat amb l'esperit de cremar Benidorm i una altra cosa és vindre a intentar proposar coses en positiu per a aquesta ciutat sense gastar-me diners.

—**Amb un currículum com el seu, quina necessitat tenia de ficar-se en aquest embolic?**

—Jo sóc un militant de Benidorm. Vaig ser el primer que vaig proclamar que Benidorm era la millor ciutat nova del Mediterrani, i ara m'atreviria a dir que del món. Sona com una fatxen-

deria, però és veritat. Jo he sigut un entusiasta del seu urbanisme. Volia saber com havia evolucionat la ciutat, així que el que em va moure va ser la curiositat. Quan em van proposar de fer aquesta feina em vaig sentir com Victoria Abril a la pel·lícula *Atame*, quan Antonio Banderas surt de la presó i li diu una cosa com ara: “Sóc ionquí, acabo d'eixir de la presó, tinc dues mil pessetes i vull que sigues la mare dels meus fills”. Doncs així va ser amb l'alcalde: “Acabo d'arribar a l'alcaldia, no tinc una pesseta i vull que m'ajudes a guanyar les eleccions”.

—**Tal com estan les coses en aquest ajuntament, en lloc d'un sociòleg el que els feia falta era un psicòleg o un terapeuta de parella.**

—El primer que necessiten són diners. Quan jo vaig vindre a Benidorm era una ciutat nova amb gent creativa, molt eficaç i dos milions de pressupost, i ara és una ciutat madura, estancada, degradada en allò públic, on bona part del dinamisme se l'han de carregar a les seues esquenes els hotelers, que han cregut molt en el seu producte i, al contrari que els de Palma, per exemple, han reinvertit els beneficis.

Els hotels de Benidorm són únics al món perquè han inventat el concepte d'hotel de quatre estrelles amb servei de tres i preu d'una. Això és extraordinari i no ho sap fer ningú més. A banda d'això, és una ciutat on allò públic, que és essencial, està bloquejat. Quan vaig vindre ací el 1972, Benidorm era més bonica i més ben equipada que Pamplona o Saragossa, que era d'on jo venia. Ara s'han canviat els papers.

—**Què ha fallat?**

—No ho sé, només n'he vist les conseqüències. Aquesta és una ciutat bloquejada. De fet, excepte els hotels i els passatgers de l'aeroport, es a dir, britànics i anglesos, la resta està igual que fa deu anys. Terra Mítica és un cementiri de milions que no ha afectat la ciutat.

—**Durant molt de temps s'ha menystingut el model Benidorm, tot identificant-lo amb un turisme de pandereta.**

—Eixa és una visió arcaica i claustrada de la realitat social espanyola. A molta gent culta li queia malament el turisme perquè va ser Franco qui n'obrí les portes. Aleshores els aristòcrates, els burgesos, ja deien que estàvem convertint Espanya en un país de cambres. I Benidorm n'és l'exemple per excel·lència. A mi em pareix que Benidorm, en termes urbanístics i mediambientals, és la ciutat més sostenible d'Europa. Una ciutat no és una ciutat si no és densa, si no hi ha gent pel carrer, si no hi ha vida tot el temps. Benidorm és una ciutat amb una gestió de l'urbanisme i de la sostenibilitat molt més avançada que cap altra. Jo he proposat que la Unesco declare la platja de Llevant i l'Ensanche patrimoni de la humanitat.

—...

—Ho ha de ser per l'urbanisme, però també per la seua conformació social: conviuen gent de diverses cultures i de diverses edats sense que hi haja un problema ni mig. Benidorm és símbol de la quarta pota de l'estat del benestar europeu. Perquè l'estat del benestar europeu s'assenta sobre quatre pilars: salut universal, educació, pensions i vacances al sol. Benidorm és com la Coca-Cola de dos litres, que no és elegant com la de tres quarts, però a tothom li agrada i té bon preu.

EL TEMPS

—Què pensa quan veu els exemples de Torrevel·la, Altea...?

—Pense que s'han equivocat perquè estan cremant el territori. La urbanització dispersa és una imitació de la ciutat jardí anglesa inventada al segle XIX. I presenta diversos problemes: que les infraestructures són molt cares i que, mentre que en la cultura britànica els agrada estar aïllats, en la tradició mediterrània ens agrada estar rebolicats. En el fons, el que hi ha ací no és ni una ciutat mediterrània ni una ciutat jardí i requereix la utilització constant del vehicle. Jo estic encantat amb la crisi perquè ens dóna un parèntesi de vuit o deu anys per replantejar-nos el model. Nosaltres aportem a Europa la platja, la festa i el sol i és per això que ens han finançat tantes coses. És una obligació mantindre el medi ambient perquè és el que nosaltres podem aportar als europeus.

Ara hem de parar vuit o deu anys i dedicar-nos a regenerar les platges i els

paisatges i a autoabastir-nos d'energies renovables. El pitjor que ha fet l'administració valenciana ha sigut desinteressar-se per les energies renovables. A Navarra som líders mundials i ací, que tenen 3.500 hores de sol per any, encara no se n'han adonat. Els molins són el símbol de la modernitat.

—I no tindria més sentit, per ser més sostenible, posar límits a l'arribada de turistes?

—No, no, no. A Espanya la crisi no és real. Haguera sigut real si els turistes hagueren deixat d'arribar o si el preu del petroli haguera augmentat. Cap d'eixes dues coses no ha passat. Jo sóc ecologista, antinuclear, i he denunciat la destrossa del paisatge.

—De fet, molts ecologistes abominen del turisme perquè consideren que comporta destrucció del paisatge.

—Jo també estic en contra de la destrucció del paisatge. Per als pròxims trenta anys hi ha edificis per a tothom,

així que el que propose és que en lloc de produir totxo, produïm energia.

—Vostè ha sigut un pioner en el món de l'ecologisme. Ara fa la sensació que tothom s'apunta al verd i que hi ha molta demagògia.

—La gent en general té molta consciència mediambiental i està esperant mesures dures que els governs no prenen. No crec que siga només una moda. Hi ha alguna cosa més profunda. Hem de continuar per la senda de no malfiar recursos. La meua teoria és que l'economia està a uns nivells en què no pot continuar creixent. Sobren cotxes, cases... Ens hem de dedicar a generar el que no tenim, que és energia. Avui importem el 95 % de l'energia que consumim.

—Es pot aconseguir un cent per cent de l'energia renovable? La UE aspira a assolir un vint per cent per a l'any 2020.

—No es complirà. El procés de canvi de model energètic requereix entre

cinquanta i seixanta anys. La UE és líder mundial en renovables, en part perquè les han impulsades tres països: Dinamarca, Alemanya i Espanya. El vint per cent per a 2020 és un horitzó ben poc objectiu. Cal començar ara perquè en 2050 estiguen en un setanta per cent. Jo encara recorde la implantació massiva del cotxe com a mitjà de transport i han fet falta quaranta anys perquè s'implantara com a sistema majoritari. Fer el canvi invers ens costarà igual o més temps. En tot cas, és una aberració que es dediquen a promocionar un producte com el cotxe, quan el que ens fan falta són transports públics, TGV, trens de rodalies. CCOO i UGT són còmplices de les fàbriques de cotxes. Cal tancar fàbriques de cotxes i desenvolupar fàbriques que desenvolupen transports públics eficients, cotxes elèctrics... El punt més dèbil per a transformar el model energètic és el cotxe.

—**Si a València l'antic llit del Túria s'ha convertit en una artèria verda i no en una gran autopista ha estat gràcies a vostè. Aquí començà la seua militància antiautomobilística?**

—En absolut, això ja venia de feia temps. Jo tenia ací sis o set alumnes de l'escola d'arquitectura de València que després van crear el col·lectiu Veges tu. Jo tenia aleshores trenta-cinc anys i ells uns vint-i-dos. Com que van vore que jo havia escrit tant en contra de l'autopista i de l'automòbil, em van vindre a explicar que hi havia un projecte per a reutilitzar el llit del riu Túria com a autopista de sis carrils. Els vaig proposar fer un projecte alternatiu. Vam fer un gran pòster que deia "El llit del Túria només parc". La idea era que tot fóra parc i que a cada cinc-cents metres hi haguera diverses instal·lacions esportives, amb piscines d'aigua calenta i gelada. Açò de les piscines no va prosperar, però sí que evitàrem que hi haguera la carretera i es destruïren els ponts.

Després vaig estar treballant per a les Nacions Unides a Moçambic i recorde que, quan es va descartar l'opció de l'autopista i s'apostà per l'opció verda, em va cridar Ricard Pérez Casado. Em va demanar que vinguera a València perquè calia traçar estratègies per buscar petrodòlars per pagar tota l'obra i el disseny, que havien encarregat a Bo-

EL TEMPS

Verd madur

Mario Gaviria és d'eixes persones a qui l'experiència ha donat el pòsit suficient per a no esquivar cap dels temes que se li plantegen. Ecològista heterodox, va estudiar dret a Saragossa i després va marxar a la

London School of Economics, on compartia classes amb Joan Hortalà, Ramón Tamames, Luis Ángel Rojo... La diferència era que mentre que aquells hi assistien com a membres de ple dret, Gaviria ho feia infiltrat.

“Rentant plats em podia permetre pagar-me una classe, però en realitat anava, d’amagades, a sis o set. Jo era a les classes, fins que un dia el professor se n’adonava i em cridava l’atenció. I jo me n’anava, amb una vergonya...”, rememora. A la seua tornada a casa, es va convertir en un dels màxims referents de l’eco-

logisme a l’estat espanyol i en un impulsor de les energies renovables a la seua Navarra natal. L’any 1973 va publicar el *Llibre negre sobre l’autopista de la Costa Blanca*, on carregava contra la construcció de l’autopista AP-7. El 2005 va ser guardonat amb el Premi nacional de medi ambient.

fill. Total, que vaig vore que després d’haver aportat vuitanta mil pessetes per a tots els estudis que calia fer, va resultar que li ho donen tot a fer a una altra persona. Jo li escalfava el llit i Bofill feia el projecte! Li vaig dir que no hi pensava anar.

—**Imagine que us trobaríeu amb molta incomprensió...**

—Uf, ens perseguia fins i tot la policia... Al final, van ser els consellers del rei Joan Carles els qui s’adonaren que era un tema que venia, i li van recomanar que pressionara el ministeri d’Obres Públiques perquè la Confederació del Xúquer cedira el llit a la ciutat. Els consellers buscaven que el rei es guanyara part de l’opinió pública, que anara guanyant-se el respecte de la gent.

—**I ara, com veieu la ciutat de València en qualitat d’observador?**

—Veig no només la ciutat, sinó tota la Comunitat Valenciana, víctima d’una síndrome de Palerm, de Calàbria... S’està suditalianitzant, en una barreja de corrupció, regals, ineficàcia, menfotisme, guany ràpid... Si jo fóra progre valencià portaria ací Roberto Saviano durant sis mesos per vore què en treia. Alguna cosa molt lletja s’està covant. No hi ha alternança en el govern, i això és un principi de la democràcia; hi ha una creixent absència de cultura culta, no de la cultura de carrer... El cas Gürtel no és res més que un símptoma de la suditalianització. La política d’ací s’ha degradat molt. La gent no s’explica que a un alcalde, el de Polop, l’hagen assassinat per una requalificació.

—**Detecta senyals d’alerta?**

—Això és el pitjor, perquè no es detecten. La gent els torna a votar. Jo no estic segur que el PSOE ho fera molt millor, però almenys hi hauria alternança. Ha hi hagut un procés de destrucció democràtica molt potent, d’obsessió pels diners, amb la qual cosa percep un retard respecte a les zones on em moc habitualment, com ara la vall de l’Ebre, Navarra, Aragó... Hi ha molta diferència. Ací hi ha falta de transparència i d’honestedat. Pot ser que el sistema es contamane tant que la mateixa oposició acabe adoptant models imitatoris, com ha passat al sud d’Itàlia.

Violeta Tena